

KİBAR SERSERİ

BİRAZ POLİSİYE BİRAZ MİZAH

SEMA BAYAR

İLHAM PERİSİNİN ÖN SÖZÜ

Birazdan okuyacağınız kitap bir polisiye roman olduğuna göre yazarın okuru hızlıca olay mahalline götürmesi faydalı olabilirdi. Karanlık bir dehliz, nemli bir bodrum kat ya da ürkütücü bir orman. Gelin görün ki yazar bunun yerine karakterleri siz kıymetli okurlara tanıtıp kitabın asıl konusuna çok sonraları değinmeyi tercih etti. Yetmezmiş gibi bir de yukarıda saydığım oldukça dikkat çekici mekânlar yerine tamamen sıradan, içinizden pek çoğunun belki her gün önünden geçtiği eski bir liseyi seçti. Tarihî bir taş binaymış, bahçesindeki asırlık çınarlar nice hatıra saklarmış, mekânın da bir ruhu varmış vs. vs. vs. Romanın daha en başında yazarla düştüğümüz fikir ayrılıkları da beni bu ön sözü yazmaya itti. Kapakta dikkatinizi çekmiştir. Bir de mizah var demiş. Bizimkinin mizah yazacağı hiç aklıma gelmezdi doğrusu. Polisiye ile mizahı aynı potada nasıl eritecek bakalım.

Yahu bir sor, bir danış. Ben ne güne duruyorum. Bir kere romanın ilham perisinin bendeniz olduğunu bilmenizi isterim. Üzülerek söylüyorum ki yazarlar ilham perilerine eskisi kadar sadakat göstermiyor. 18. ya da 19. yüzyılda hatta 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar ilham perileri büyük hürmet görür, birtakım spiritüel ayinler yerine getirilerek çağrılırdı. Öncelikle mendel denilen daireler çizilir –bu daire perinin reel dünyaya geldiğinde etki alanını belirlemek için kullanılırdı- ardından üzerlik yakılarak duman vasıtasıyla periler âlemiyle iletişime geçilirdi. Elbette peri çağırmanın pek çok detayı var lakin bunları sizinle paylaşmam uygun düşmez. Her önüne gelenin periler âlemini rahatsız etmesini istemeyiz değil mi?

İlham perisi lütfedip geldiğinde ise yazara düşen sadece onun diktelerini kâğıda geçirmek, sözünden çıkmayarak periye mutlak teslimiyet göstermektir. Her yazarın bir ilham perisi vardı, perinin adı bütün yazarlar, yayınevleri hatta kimi meraklı okurlar tarafından dahi bilinirdi. İşinde iyi olan periler için yazarların perde arkasında kıyasıya bir savaş verdiği bile söylenirdi. Şimdilerde yazarlar fikirleri bizden alıyor lakin bizlere hürmet göstermek şöyle dursun sözlerimize kulak dahi asmıyor. Yok efendim üslupmuş, özgünlükmüş, yazarın sesiymiş, peh... 21. yüzyıla birlikte maalesef yazar üzerindeki tahakkümümüzü

kaybetmiş bulunuyoruz. Tahakküm işte canım, bir tür hâkimiyet kurma. Anlayacağınız durumumuz içler acısı. Gerçi artık yazarlar peri avına çıkmıyor aksine biz, sarsak yazarları kovalıyoruz. Ne günlere kaldık.

Peki bugünlerde yazarla ilham perisi arasında neler yaşıyor dersenez, efemim şöyle izah edeyim. Sağlıklı bir iletişimden söz etmek güç. Fikir ayrılıkları kol geziyor. Sonra da başlıyor bir didişme. Romanın adını veren benim. Kurguyu tasarlayan da. Ama yok, yazarımız illa araya nifak sokacak. Kabul ediyorum bu ismi Server Bedi'den aldım. Yahu aldım da zaten benim olanı aldım. Cingöz Recai'nin sergüzeştini Server Bedi'nin kulağına kim fısıldadı sanıyordunuz? Server Bedi'nin ilham periliğini yaptığım yıllar böyle miydi? Hazret sağ olsun, her ne kadar kendi adını kullanmak istemese de benim de uygun gördüğüm bir müstear isimle -sevgili anneciğinin adı- ona ilham ettiğim bütün hikâyeleri kaleme almıştı. Cingöz Recai'nin maceralarını tefrika ettiği dönemde -o yıllarda edipler eserlerini mecmualarda böyle peyderpey yayımlardı- her hafta buluşur, hikâyeler üzerinde birlikte çalışırdık. Sevgili Server, nur içinde yatsın. Ne yıllardı. Cingöz Recai son işim oldu. Server'den sonra ilham periliğini bıraktım.

Bizim âlemde de işler sizin dünyadakine benzer, sahadan çekilince uzun süre acemi perilere danışmanlık hiz-

meti verdim. Bu yıl tekaüde ayrılacağım. Hay Allah, Server Bedi'yi anınca dilim eskiye dönüyor, kusura bakmayın. Bildiğiniz emeklilik yahu. Köşeme çekilmeden önce son bir işe çıkma fikrini sağ olsun arkadaşlar aklıma soktu. Jübileni yapmayacak mısın, dediler. Yapalım bakalım. Ben de o yılların özlemiyle yeni bir polisiye roman için kolları sıvadım. Tam o sırada, ne yapacağını bilemeyen, şaşkın şaşkın ilham perisi arayan bir yazar kestirdim gözüme. Sandım ki aynı hürmeti göreceğim. Nerede? Sayın çokbilmiş yazarımız beni perde arkasında bırakmaya kararlı.

Yazar kendi bildiği yoldan yürümeye başlamadan size roman hakkında söylemek istediğim birkaç husus daha var. Olay mahalliyle ilgili fikir ayrılığına düştüğümüzü zaten biliyorsunuz. Bir diğer fikir ayrılığı ise romandaki olay akışında ortaya çıktı ki sayın yazar doğrudan vaka-yı ele almak yerine suça karışan, tanıklık eden ya da olası şüpheliler listesinde adı geçen herkesi romana buyur etti. Bu kalabalık canımı sıkmadı değil. Siz de hak verirsiniz ki bugünlerde kalemi tutan el, o kaleme fısıldayan dilden üstün. Tam bu noktada geri adım atmayı uygun buldum. Kitabın kapağında benim değil o çokbilmiş yazarın adı geçeceğine göre sayın yazarımızın bildiğini okumasına müsaade etmem gerek. Şimdilik sabırlı okurların ilerleyen sayfalarda oldukça ilginç bir vaka ile karşılaşacağını

belirterek köşeme çekiliyorum. Yine de zaruri bir durum hâsıl olursa araya girmekten çekinmeyeceğimi bilmenizi isterim.

İlham Perisi,
Ankara, 2025.

KİBAR SERSERİ

Raskolnikov o sabah da mutlak olduğu üzere alarmdan beş dakika önce uyandı, ellerini ensesinde kavuşturup telefonun homecoming melodisiyle çalmasını bekledi. İste-se alarm sesini değıştirebilirdi, onu havalı gösterecek bir konçerto ya da ruhundaki taşralılığı yansıtan rap belki. Oldum olası küçük detaylarla ilgilenmekten imtina ederdi. Beş dakika boyunca hiç kıpırdamadan gözlerini tavandaki çatlaklarda gezdirdi. Hayal kurabilirdi, günü planlayabilir yahut telefona gelen bildirimleri okuyabilirdi. Kahvaltı sofrasında beş dakika fazla kalmak da fena bir fikir değildi. Yine de bunların hiçbirini yapmadı. Yerinde neredeyse kıpırtısız kaldı. Alarm sesiyle yataktan doğruldu. Akşamdan hazırladığı kıyafetleri üzerine geçirdi. Gerçi bunlara paçavra demek daha uygun düşerdi. Kıyafetinin en dikkat çeken parçası, geçen cumartesi vintage ürünler satan mağazala-

rın birinden aldığı fötr şapkaydı. Üzerindeki paçavralara uygun bir kasket takabilirdi elbette ama Rasko bugün dik-
kat çekmek istiyordu ve pejmürde kıyafetlerine kıyasla par-
lak astragan fötr şapka kesinlikle doğru bir tercihti.

Ürkek yaradılışlı ya da kişiliksiz bir genç değildi, bir
bit hiç değildi yine de insanlarla arasına mesafe koyar,
ruhunun derinliklerinde yatan duyguları yahut zihninin
kıvrımlarında saklı mülahazaları kolay kolay kimseyle
paylaşmazdı. Yetersizlik duygusuyla baş etmek zorunda
kaldığı okul hayatı boyunca sessiz sakın biri olarak tanın-
mış, sadece akranları tarafından değil hocalarının nez-
dinde de hep arka plana atılmıştı. Bugün işler değişecek,
herkes ondaki harikulade değişimi görecekti; Rasko, festi-
valin gözdelelerinden birine dönüşecekti.

Üst katın merdivenlerinden usulca aşağı indi. Annesi
onu kahvaltı masasında bekliyordu. Hızlıca bir şeyler atış-
tırdı. İhtiyar kadını yanaklarından öpüp dışarı çıktı. Bod-
rum kata indi, günler öncesinden depolarında sakladığı
baltasını aldı. Elinde sıkıca kavradı. Etrafta bir ayna olma-
ması büyük talihsizlikti. Baltasıyla nasıl göründüğünü çok
merak ediyordu. Onu bir çuvala ya da bez torbaya saklama
niyetinde değildi. Herkesin onu elinde baltasıyla görmesi
için sabırsızlanıyordu. Apartmandan çıkıp kararlı adımla-
rıyla otobüs durağına yürüdü. Şapkasını çıkartıp kısa bir

reveransla duraktaki insanlara ilk defa selam verdi. İnsanların şaşkın bakışlarından büyük bir keyif alıyordu. Telefonundaki uygulamadan otobüs saatini kontrol etti. Çok değil birkaç dakika sonra otobüs durağa yanaştı. Otobüse binmek için adım attığında şoförün sert bakışlarıyla karşılaştı.

“O baltayla nereye gittiğini sanıyorsun delikanlı?”

Raskolnikov istifini bozmadan cevapladı: “Baltası olmayan bir Raskolnikov asla gerçek bir Raskolnikov değildir.”

Onu tanıyan birkaç yolcu da Raskolnikov’a hak verdi ve baltayı bir beze sarıp çantasına koyduğu takdirde otobüse binebileceği konusunda şoförü ikna etti. Rasko istemeye istemeye baltasını çantasına yerleştirdi. Otobüs yoğun trafikte oldukça sallantılı bir yolculuğun ardından şehir merkezine ulaştı. Yolcular çil yavrusu gibi dağıldı. Rasko iner inmez baltasını çantasından çıkararak okula doğru yürümeye başladı. Yürürken de son günlerde sıkça dinlediği şarkının sözlerini mırıldanıyordu.

Oh, I love it and I hate it at the same time
You and I drink the poison from the same vine
Oh, I love it and I hate it at the same time
Hidin’ all of our sins from the daylight
From the daylight, runnin’ from the daylight

“Evet, sen ve ben zehri aynı asmadan içiyoruz.” Bunu içinden mi yoksa dışından mı söylemişti. Ayırdına varamadı. Hem yüksek sesle bile söylese ne çıkardı? Kendini o kadar iyi hissediyordu ki normal zamanda yapmadığı bütün tuhaflıkları sergileyebilir; kınadığı, dalga geçtiği yahut moda tabirle söylemek gerekirse “cringe” bulduğu ne varsa hiç çekinmeden yapabilirdi. Okulun sokağına geldiğinde köşe başında Porsuk’u gördü. Zavallı köpek yalvaran gözlerle Raskolnikov’a bakıyordu. Porsuk bir sokak köpeğiydi ama eski Müdür Adalet Bey’in sayesinde okul bahçesini kendine yurt edinmişti. Yeni gelen Müdür ise onu bahçeden çıkarttırmış, bekçiyi de köpeği içeri alması için sıkı sıkı tembihlemişti. Porsuk’un bahçeye girmesi yasaktı. İhtiyar köpek, bahçe duvarına tırmanmakta güçlük çekiyordu, arka taraftan dolansa bu defa da tellerden geçmesi olanaksızdı. Rasko, Porsuk’un başını okşadı.

“Üzülme dostum, bir hâl çaresine bakacağız. Bugün ikimiz için de işler değişecek.”

Köpek, müjdeli bir haber almış gibi kuyruğunu salladı ve girişe kadar Rasko’ya eşlik etti. Bekçiyi görünce kuyruğunu kıstırıp geri döndü. Rasko, bahçe kapısında Efruz Bey’le karşılaştı. Efruz’un, ilk bakışta görenlerde hayranlık uyandıran kibar ve şık görüntüsü boyalı kabuğunun alametifarikasıydı. Sağ gözündeki monoklü ona bilgiç bir

hava katıyordu. Gerçi Rasko bu adamın dışı janjanlı içi kofti biri olduğunu adı gibi bilirdi. İçinden Efruz Bey'e takılmak geldi. Abartılı bir reveransla selam verdi. Neredeyse yerlere kadar eğilmiş, elindeki balta Arnavut kaldırımına sürtünerek çın çın ötmüştü. Efruz Bey, Raskolnikov'u görür görmez tanımasına rağmen mağrur bir edayla konuştu. "Sizi tanıyor muyum?"

"Ben sizi tanıyorum ya Afaroz Bey! Yetmez mi?"

Rasko, bu yanlış telaffuzun Efruz Bey'in çehresinde oluşturacağı sinir kasılmalarını izlemek için ona doğru yaklaştı. Efruz Bey ağır hareketlerle monoklünü çıkardı, gözlerini kıstı. Cebindeki mendille gözlük camını sildi. Monoklünü Rasko'nun yüzüne yaklaştırıp ilk defa gördüğü tuhaf bir canlıyı izliyormuş gibi hayretle dudaklarını iki yana yaydı.

"Ne yazık, ben sizi çıkaramadım."

Bu defa sinirleri bozulan Raskolnikov oldu. Baltasını daha bir sıkı tuttu. Hızlı adımlarla Efruz Bey'in yanından uzaklaştı. Okulun bahçesinde volta atarken tekrar ediyordu. "Ben bit değilim ve bugün kim olduğumu hepimize göstereceğim."

O sabah şehrin doğusunu ve batısını birbirine bağlayan banliyö treninde insanlar alışılmışın dışında bir yolcuyla karşılaştı. Siyah güpür elbisesi içinde genç bir kadın is-

tasyona geldi. Kalabalığın arasına karışarak 7.05 trenine bindi. Tren ağzına kadar doluydu ve sabahın bu saatinde değil oturacak yer, ayakta durabilecek doğru düzgün bir köşe bulmak dahi zordu. Anna Karenina vagona biner binmez pencere kenarına geçti. Havadar bir köşe bulduğu için mutluydu. Mütebessim çehresiyle dışarıyı seyre daldı. Anna, varlığıyla herkesin dikkatini çekmişti. Yolcuların ısrarlı bakışlarının nedeni ne gür siyah kirpikleri ne de parlak siyah gözleriydi. Yolcuları asıl şaşırtan kırmızı dudaklarından yayılan belli belirsiz gülümsemeyle etrafa saçtığı canlılıktı.

Anna yolcuların onu baştan aşağı süzen bakışlarına aldırmadan yüzünü cama döndü. O sıkışıklık içerisinde yapabileceği pek fazla şey yoktu. Kulaklığını takıp telefonundaki uygulamadan bir kitap seçti. Rus klasiklerinden biri. Nikolay Gogol'un kaleminden *Palto*. Bu sırada tren bir başka istasyona yanaşmış, vagona yeni yolcular binmişti. Binen yeni yolcular da öncelikle bedenlerini sığdırabilecekleri bir boşluk arıyor ardından o kalabalığın arasında Anna'yı fark edip tıpkı diğer yolcular gibi bakışlarını bu genç kadında sabitliyordu. Sanki diğer insanlarda olmayan yahut onda fazlasıyla bulunan bir şey, bir ışıltı, göz alıcı bir parlaltı, yaşama sevinci gibi bir şey tüm bedeninden fışkırıyor, halka halka yayılarak diğer insanları etkisi altına alı-

yordu. Anna kulaklığını çıkarsa ya da önünden hızla geçen dış dünyadan bir an için başını çevirse insanların onun hakkında konuştuklarını anlayabilirdi. Hemen çaprazındaki gençlerden en uzun olanı onun bir tiyatro oyuncusu olduğunu söylüyordu. Diğerleri önce bu fikre katılmış ama sabahın köründe neden kostümüyle banliyö trenine bindiğini açıklayamadıkları için bu fikirden vazgeçmişlerdi. Bir diğeri bunun sosyal bir deney olabileceğini iddia etti. Ancak ağzına kadar dolu vagonda çekim yapan biri olsaydı fark etmemeleri imkânsızdı. İhtiyarlık çağının başlarında bir yolcu ise gençlerin dikkat çekmek için tuhaf giyinmelerini olağan karşıladığından dem vurarak yanındaki yolcuyla, biz de zamanında İspanyol paçalarla, çiçek desenli gömleklerle az gezmedik, diye şakalaşıyordu.

Bir sonraki istasyonda vagondan hepi topu üç beş yolcu inmiş ve an az yirmi kişilik bir kalabalık vagona hücum etmişti. Zaten ağzına kadar dolu olan vagonda neredeyse adım atacak yer kalmadı. Metropol çilesi. Yeni yolcuların arasında üzerindeki eski püskü paltoyla, görenlerde tiksinti uyandıran bir genç vardı. Bütün o sıkışıklığa rağmen vagonun arkasına geçmeye çalışıyor, kaba görüntüsünün aksine oldukça kibar davranarak insanlardan ona yol açmalarını rica ediyordu. Bir iki dakikalık zorlu uğraşın ardından arka tarafa ulaşmayı başardı ve Anna'nın omzuna dokundu.